

MANAGEMENTUL FINANCIAR ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ A ÎNTREPRINDERILOR ALIMENTARE ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII ECONOMICE

Florin-Anastasiu GOLOVACI

Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Inginerie Economică și Business, Departamentul Economie și Management, Școala Doctorală „Știința Alimentelor, Inginerie Economică și Management”, Chișinău, R. Moldova

Rezumat. Managementul poate fi definit ca un ansamblu de persoane, metode, tehnici, procedee, instrumente și acțiuni, prin care se urmărește transformarea efectului utilizării capitalului firmei în profit și implicit creșterea valorii de piață a întreprinderilor alimentare. Managementul financiar este considerat o parte componentă a managementului general al firmei. Obiectivul lui global este de a asigura eficiența utilizării capitalului firmei, de a susține crearea fondurilor întreprinderii, a capitalului și de a realiza pe aceasta cale suportul pentru performanțele de piață ale întreprinderii. Aceasta deoarece capitalul firmei se subordonează, la rândul său, obiectivelor organizaționale înscrise într-o astfel de strategie și nu poate fi obținut și respectiv utilizat decât în strânsă legătură cu această strategie.

Cuvinte cheie: management, management financiar, obiective, strategie, dezvoltare durabilă, globalizare.

Introducere

Managementul financiar este una din principalele părți componente ale managementului întreprinderii, de calitatea căruia depind performanțele financiare ale întreprinderii.

„Managementul financiar este una din activitățile principale și indispensabile ale oricărei activități economice eficiente. O asemenea activitate nu se limitează doar la gestiunea activităților curente ce țin de finanțarea producției și de vânzări. În condițiile economiei concurențiale, competitivitatea și eficiența oricărei întreprinderi (inclusiv și cele alimentare) depinde, în mare parte, de capacitatea managerilor de a înțelege și a aplica principiile, metodele și tehnicile moderne de management financiar. În ultimii ani a fost demonstrat că factorul principal al falimentului unei întreprinderi îl reprezintă incompetența managerilor și greșelile de conducere datorate unor erori decizionale privind gestiunea fluxurilor financiare. Având în vedere că falimentul întreprinderii este determinat de lipsa de lichidități, putem afirma că managementul financiar reprezintă cauza succesului sau eșecului întreprinderii.” [3 p. 6].

Însemnătatea managementului financiar reiese din multitudinea formelor de management. Actualmente managementul financiar eficient a dobândit un rol fundamental care, în contextul actual al Uniunii Europene, trebuie să contribuie la formarea unei noi mentalități despre afaceri, pe de o parte iar pe de alta să contribuie la sporirea competitivității acesteia, situație deosebit de importantă pentru întreprinderile mici și mijlocii. La summit-ul Comisiei europene, organizat la Barcelona în primăvara anului 2002, s-a ajuns la concluzia că procesul de integrare europeană trebuie să se bazeze, nu numai pe marile concerne, ci și pe întreprinderile mici și mijlocii.

Indiferent de mărimea și forma de proprietate a întreprinderii, managementul financiar își asumă în cea mai mare parte răspunderea pentru politica financiară adoptată la nivel microeconomic care urmează să se aplice în vederea atingerii obiectivelor urmărite de proprietarii și/sau administratorii resurselor financiare. Din acest motiv, multitudinea definițiilor întâlnite în literatura de specialitate, identifică managementul financiar cu domeniul care se ocupă cu fundamentarea deciziilor financiare la nivelul întreprinderii.

Teorii conceptuale privind dezvoltarea întreprinderii bazată pe un management financiar eficient

Managementul financiar reprezintă un ansamblu de principii, metode, tehnici, instrumente și acțiuni prin intermediul cărora se fundamentează deciziile financiare în contextul realizării unor obiective organizaționale, formulate printr-o strategie de firmă.

Se poate aprecia că decizia financiară devine actul fundamental al managementului financiar, fiind rezultatul unui proces rațional de alegere conștientă din mai multe variante posibile, a unei soluții considerate optime în planul activităților și operațiunilor financiare.

Fundamentarea corectă a deciziilor financiare nu este posibilă fără o analiză financiară prealabilă al cărei obiectiv constă în diagnosticarea stării de performanță financiară a întreprinderii la încheierea exercițiului. Ea își propune să stabilească punctele tari și punctele slabe ale activității financiare, în vederea fundamentării unei noi strategii manageriale de menținere și expansiune într-un mediu concurențial.

„Pentru a-și îndeplini misiunea la nivel microeconomic, managementul financiar se bazează pe un ansamblu de decizii financiare. Decizia financiară este rezultatul unui proces rațional de alegere, din mai multe variante posibile, a unei soluții considerate optimă în planul activităților și operațiunilor financiare.” [1, p. 16]. Decizia financiară necesită un efort de gândire din partea managerilor cu astfel de responsabilități, pentru a alege cea mai bună variantă de acțiune din mai multe posibile.

Indiferent de nivelul la care se adoptă, deciziile financiare necesită informații complexe, deoarece întreprinderea nu-și poate permite să lucreze în condiții de incertitudine.

De asemenea, „analiza financiară face obiectul preocupărilor externe ale partenerilor economici și financiar-bancari pentru fundamentarea unor posibile acțiuni de cooperare cu respectiva întreprindere. În fine, „bugetarea” oricărei acțiuni a întreprinderii, atragerea de capitaluri externe (proprie și împrumutate), păstrarea și extinderea segmentelor de piață găsesc în analiza financiară o bază de fundamentare ca premisă esențială în efectuarea unei judecăți profesionale și adoptării de decizii financiare optime.” [1, p.10].

Respectiv, analiza financiară este integrată în activitatea de conducere a întreprinderii și oferă cele mai bune soluții pentru fundamentarea deciziilor financiare, iar calitatea deciziilor financiare adoptate va exercita un impact direct asupra gestiunii financiare.

Un rol fundamental revine calității comunicării care în condițiile economiei de piață a devenit la fel de importantă ca și informația. Comunicarea este considerată „materia primă” a deciziei și se derulează în primul rând între oameni, apoi între servicii și compartimente, precum și între întreprindere și mediu.

Gestiunea financiară pe termen scurt are ca obiectiv asigurarea echilibrului financiar între nevoile de capitaluri circulante și de trezorerie, pe de o parte și sursele de capitaluri atrase temporar (inclusiv creditele de trezorerie și de scont), pe de alta parte. Gestiunea financiară pe termen lung are ca obiectiv alegerea unei strategii financiare de creștere și consolidare a valorii întreprinderii.

În cazul firmelor cu caracter productiv, la care se urmărește cucerirea unor noi segmente de piață, nu în toate cazurile obiectivul primordial al managementului financiar îl va reprezenta maximizarea valorii întreprinderii, ci asigurarea resurselor de finanțare, de susținere a manevrelor strategice pentru a putea crea putere economică. Un asemenea obiectiv de anvergură va trece pe un plan secundar realizarea protecției mediului înconjurător, salarizarea mai bună a lucrătorilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă ale acestora, care vor trebui să se supună constrângerilor financiare datorate expansiunii.

Rolul managementului financiar eficient este de a crea un cadru de acțiune favorabil, în care urmează să se stabilească conexiunile firești dintre obiectivele financiare ale firmei, valoarea de piață a acesteia, mijloacele și instrumentele folosite pentru măsurarea performanțelor sale financiare.

Provocările managementului financiar eficient în contextul dezvoltării durabile a întreprinderii

Gestiunea financiară trebuie să asigure menținerea performanțelor întreprinderii alimentare la un nivel care să asigure obținerea unor venituri suficiente pentru a asigura plata furnizorilor de resurse și dacă este necesar, să permită restituirea acestor resurse. Obținerea de către întreprindere a unor rezultate defavorabile sau insuficiente reflectă o risipire a resurselor, dăunătoare atât pentru întreprindere cât și pentru furnizorii săi de fonduri și pentru economia națională.

De asemenea, gestiunea financiară a întreprinderii nu urmărește obținerea cu orice preț a profitului maxim pe termen scurt ci acordă o mai mare importanță stabilității performanțelor pe termen lung, încercând să găsească un compromis satisfăcător între stabilitate și rentabilitate.

Managementul financiar este chemat să contureze, în vederea adoptării și să urmărească cu consecvență aplicarea în practică, a politicilor de finanțare pe termen lung, implicit a stării de credibilitate vis-a-vis de solvabilitatea firmei, a politicilor de împrumut (de îndatorare pe termen scurt), a politicilor de credit comercial, de distribuire a profitului și dividende a firmei.

Principalele riscuri financiare la care sunt expuse întreprinderile, îndeosebi cele alimentare, și trebuie ținute sub control de către managementul financiar sunt: Riscul de exploatare, care este caracteristic activității productive și comerciale a unei întreprinderi, modul de manifestare având drept rezultat variabilitatea rezultatului exploatarei, ca efect al modificării condițiilor economice din mediul în care acționează întreprinderea [2, p. 46] și Riscul de îndatorare, Riscul de faliment, Riscul valutar și riscul de rată a dobânzii.

În contextul globalizării economice nici o țară nu poate susține și confirma dezvoltarea fără o participare activă la tranzacțiile internaționale.

La etapa actuală nu există o definiție a globalizării într-o formă universal acceptată și posibil, nici definitivă. Motivul reiese din faptul că globalizarea include o multitudine de procese complexe cu o dinamică variabilă atingând domenii diverse ale unei societăți, respectiv poate fi un fenomen, o ideologie, o strategie, sau toate la un loc.

În acest context globalizarea reprezintă termenul modern folosit la descrierea schimbărilor în societăți și în economia mondială, care rezultă din comerțul internațional extrem de crescut și din schimburi culturale. În ce privește domeniul economic, este des întâlnită referirea, aproape exclusivă, la efectele comerțului și, în particular, la liberalizarea comerțului sau la liberul schimb. Descrie creșterea comerțului și a investițiilor datorită căderii barierelor și interdependenței dintre state.

Economie globală, în care are loc reorganizarea spațială a producției, internaționalizarea serviciilor, interpenetrarea industriilor la scară mondială în special producțiile alimentare, procese care au generat mari schimbări asupra structurilor productive, asupra comerțului mondial, asupra pieței muncii, asupra tuturor mecanismelor economice.

În aceste condiții restructurarea afacerii, determinarea și implementarea unei strategii de dezvoltare durabilă nu mai este o opțiune, ci devine o necesitate stringentă a întreprinderilor, iar acum este momentul să reanalizăm modelele tipice/standarde de afaceri, să anticipăm/planificăm, să adaptăm, să implementăm un management eficient care ar asigura o dezvoltare durabilă a industriei alimentare din RM.

Astfel managementul financiar eficient al firmei este responsabil de a elabora un model de management eficient care ar contribui la dezvoltare durabilă a întreprinderilor din industria alimentară.

Problema cu care ne confruntăm astăzi derivă din faptul că, pornind de la dezvoltarea tehnologică și economică (care nu ar fi fost posibilă fără susținerea dezvoltării intelectualilor europeni, în special), un număr important al activităților umanității se situează pe o scală și un orizont atât de mari, încât au depășit hotarele naționale, în limitele cărora statele suverane își exercită dreptul la guvernare.

Pe măsură ce domeniul activităților umane se extinde dincolo de reglementările statului-națiune, legalitatea și regulile au devenit prea strâmte. Noii jucători au trebuit să facă față provocării iscate de guvernarea de tip monopol; au apărut corporațiile multinaționale, piețele financiare globale, organizațiile non-guvernamentale.

În acest context obiectivul principal este identificarea și dezvoltarea unui model aplicativ de management eficient pentru dezvoltarea durabilă, în condițiile integrării Republicii Moldova pe piața Uniunii Europene pe segmentul produselor alimentare fabricate și/sau conservate.

Altfel spus, obiectivul fundamental al managementului financiar eficient este reprezentat de dezvoltarea și aprofundarea problematicii dezvoltării durabile a afacerilor alimentare de pe teritoriul Republicii Moldova, punând accent pe rațiunile care stau la baza modelului tradițional de afaceri cu riscuri depline.

Totodată, se necesită a acorda o atenție deosebită pentru:

- analiza aspectelor principale ale reglementărilor economice, privind aria piețelor de desfacere, și anume: internațional, european și național;
- beneficiile preconizate raportat la investițiile privind implementarea tehnicilor și strategiilor pentru o dezvoltare durabilă.

Respectiv, avînd la bază condiții precum: - importanța industriei alimentare pentru economia națională a Republicii Moldova; - tendințele de dezvoltare ale industriei alimentare a RM; - evaluarea managementului întreprinderilor (potențialul resurselor umane) din industria alimentară, identificăm necesitate schimbării modului de elaborare a strategiilor manageriale.

Conturarea unui model nou de management eficient pentru întreprinderile alimentare din Republica Moldova prin argumentarea necesității implementării acestuia, punînd accent pe comerțul internațional, ținînd cont de cele menționate anterior ar facilita elaborarea metodelor de determinare a strategiilor de dezvoltare durabilă pentru întreprinderile concurente în R.Moldova, precum și depășirea dificultăților în procesul de implementare și importanța resurselor umane.

Concluzii

În orice întreprindere de multe ori apar conflicte, iar soluția cea mai bună de rezolvare a acestora este compromisul (concilierea) în care esențial este să se pornească întotdeauna de la un nivel minim acceptat de eficiență.

Obiectivul principal urmărit prin acțiunile managerului financiar trebuie să-l reprezinte nu doar supraviețuirea întreprinderii ci creșterea nivelului de competitivitate a firmei pe piață, în contextul unei acerbe concurențe, consolidarea performanțelor sale financiare și creșterea valorii de piață a acesteia. Prezența unui management financiar performant în cadrul întreprinderii asigură o dezvoltării durabile.

Aferent provocărilor managementului financiar eficient, se consideră necesară realizarea unui modelului aplicativ de management eficient ce ar genera o dezvoltare durabilă a întreprinderilor alimentare implicate în procesul de globalizare economică, pentru a argumenta investițiile privind implementarea tehnicilor și strategiilor elaborate de manager, precum și obținerea rezultatelor scontate.

În ce privește managementul, globalizarea este un termen de marketing/comercial sau de strategie care se referă la apariția unor piețe internaționale pentru bunuri de consum caracterizate de nevoi și gusturi similare ale clienților, reușind astfel, de exemplu, să vîndă aceleași mașini sau săpunuri sau produse alimentare prin campanii de publicitate similare, unor persoane ce aparțin unor culturi diferite. Această uzanță contrastează cu internaționalizarea, care descrie activitățile companiilor multinaționale ori în instrumente financiare, mărfuri, ori în produse care sunt exclusiv destinate piețelor locale.

Referințe:

1. Căruntu G.A., Tănăsioiu G., Romanescu G. – Management financiar, editura Academia Brîncuși Târgu Jiu, 2007, p. 46;
2. Isfanescu, A.; Stanescu, C.; Baicuși, A. - Analiza economico-financiară; editura Economica; București; ediția a doua; 1999, p. 10;
3. Maria Cojocar, Angela Șestacovscaia, Ruslan Mihalachibazele – Bazele Managementului Financiar, Note de curs, Editura Chișinău, 2018, p. 6.